

Objašnjenja seksualnog ponašanja i sekstinga mladih

Medvidović, Milani

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:020592>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-22**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J. J. Strossmayera Osijek

Filozofski fakultet Osijek

Preddiplomski studij psihologije

Milani Medvidović

Objašnjenja seksualnog ponašanja i sekstinga mladih

Završni rad

Mentor: izv.prof.dr.sc. Daniela Šincek

Sumentor: Ivana Duvnjak

Osijek, 2019.

Sveučilište J. J. Strossmayera Osijek

Filozofski fakultet Osijek

Odsjek za psihologiju

Preddiplomski studij psihologije

Milani Medvidović

Objašnjenja seksualnog ponašanja i sekstinga mladih

Završni rad

Društvene znanosti, polje psihologija, grana socijalna psihologija

Mentor: izv.prof.dr.sc. Daniela Šincek

Sumentor: Ivana Duvnjak

Osijek, 2019.

Izjava o akademskoj čestitosti i o suglasnosti za javno objavljivanje

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napravila te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s napisanim izvorom odakle su preneseni. Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasna da Filozofski fakultet Osijek trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku 19. rujna 2019.

Milani Medvidović, 0122224923

SAŽETAK

Svrha ovoga rada je objasniti seksualno ponašanje i seksting mladih. Mladi se sve ranije i češće upuštaju u seksualne odnose pa su u radu opisani motivi koji ih navode na takvo ponašanje, kao i posljedice istoga. Opisani su motivi i posljedice upuštanja u seksting koji doseže sve veću popularnost među adolescentima i mladim odraslima. Naglasak je stavljen na Model seksualnog htijenja koji percipiran kao dvodimenzionalan razdvaja značenje pristanka i želje za nekim oblikom seksualne interakcije. U okviru modela se pojašnjava seksualno ponašanje mladih koji često pristaju na neželjene seksualne odnose ili ih pak odbijaju, iako osjećaju želju. Model je primjenjiv i na silovanje koje se u okviru modela definira kao incident u kojem izostaje pristanak. Seksting se također može interpretirati u okviru Modela seksualnog htijenja, pri čemu se navodi učestalost pristajanja na neželjeni seksting te karakteristike koje su u podlozi pristajanja. Usmjeravanjem na psihološke aspekte koji su u podlozi upuštanja u neželjeni seksting kao jedno od mogućih objašnjenja navodi se istraživanje sekstinga u okviru teorije privrženosti.

Ključne riječi: seksualno ponašanje, seksting, Model seksualnog htijenja

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. SEKSUALNO PONAŠANJE MLADIH	2
3. SEKSTING.....	3
3.1. Motivi upuštanja u seksting.....	3
3.2. Posljedice upuštanja u seksting	3
4. MODEL SEKSUALNOG HTIJEJENJA.....	5
5. SEKSUALNO PONAŠANJE MLADIH U OKVIRU MODELA SEKSUALNOG HTIJEJENJA....	5
5.1. Seksualno ponašanje homoseksualnih i biseksualnih mladih u okviru Modela seksualnog htijenja.....	6
5.2. Načini davanja pristanka na seksualne odnose	7
5.3. Pristajanje na neželjeno seksualno ponašanje.....	7
6. DEFINIRANJE SILOVANJA	8
6.1. Percipiranje incidenta kao silovanja od strane žrtve	9
7. DEFINIRAJE SILOVANJA U OKVIRU MODELA SEKSUALNOG HTIJEJENJA	10
8. SEKSTING U OKVIRU MODELA SEKSUALNOG HTIJEJENJA	11
9. ODNOS IZMEĐU PRISTAJANJA NA NEŽELJENI SEKSTING I ANKSIOZNE I IZBJEĞAVAJUĆE PRIVRŽENOSTI	13
10. ZAKLJUČAK	15
11. LITERATURA.....	17

1. UVOD

Seksualno ponašanje se najčešće razmatra u razdoblju adolescencije i rane odrasle dobi kada učestalost seksualnih interakcija doseže vrhunac. Mladi u razdoblju adolescencije doživljavaju brojne fizičke, kognitivne i psihosocijalne promjene koje doprinose spolnom sazrijevanju te samim time uzrokuju promjene u seksualnom ponašanju. Fizičke promjene, poput razvijanja primarnih i sekundarnih spolnih karakteristika, su posljedica promjena u hormonalnoj ravnoteži (Berk, 2005). Osim fizičkih, prisutne su i kognitivne promjene poput razvoja apstraktnog mišljenja koje pridonosi osjećaju autonomije. Osjećaj vlastite vrijednosti, spoznavanje samoga sebe i želja za samostalnosti potiču mlade na upuštanje u seksualne interakcije (Lacković-Grgin, 1994). Javlja se znatiželja za seksualnim funkcioniranjem tijela te raste motivacija za stupanjem u seksualne odnose. Osim individualnih promjena, društveno okruženje je jedan od faktora koji potiče mlade na seksualnu aktivnost. Unutar obitelji mladi usvajaju stavove i vrijednosti o seksualnosti, a osim obitelji, presudan je i utjecaj vršnjaka, medija i škole. Seksualno ponašanje mladih najčešće započinje ljubljem i držanjem za ruku, zatim dodirivanjem intimnih dijelova partnera te na kraju ulaskom u seksualne odnose (Lacković-Grgin, 2006). Do kraja adolescencije više od 70% mladih se upušta u seksualne odnose, dok se do 22. godine ta brojka povećava na 90% (Laumann, Gagnon, Michael i Michaels, 1994). Prema dosadašnjim istraživanjima u Hrvatskoj, prosječna dob stupanja u seksualne odnose je 17 godina (Lacković-Grgin, 2006).

U usporedbi s prethodnim generacijama, mladi danas imaju širi raspon mogućnosti stupanja u nekakav oblik seksualne aktivnosti. U posljednjih desetak godina komunikacija preko interneta postala je popularno sredstvo međuljudske interakcije, posebice među adolescentima i mladim odraslima, pa tako ne iznenađuje činjenica da se ovakav oblik komunikacije koristi kao sredstvo za seksualne interakcije (Drouin i Tobin, 2014). Pristupačnost i anonimnost na internetu je otvorila mogućnost za izražavanjem seksualnosti i stupanjem u interakcije na novi način (Cooper, 1998). U obliku seksualno eksplicitnih riječi, fotografija ili videozapisa mladi održavaju komunikaciju u romantičnim vezama. Prethodno objašnjenje samo je jedna od definicija sekstinga, riječi koja se pojavila u Merriam-Webster rječniku 2012. godine i još uvijek se smatra relativno novim pojmom (Drouin, Ross i Tobin, 2015). Unatoč sve prisutnijom i dostupnijom mogućnosti sekstinga, svi aspekti navedenog ponašanja još uvijek nisu najjasnije definirani. Jedan od tih aspekata je razdvajanje pristanka i želje na seksting, ali i na ostale oblike seksualne interakcije.

Osim objašnjenja seksualnog ponašanja i sekstinga mladih, navedena ponašanja će se objasniti u okviru Modela seksualnog htijenja kojim će se razdvojiti značenje želje i pristanka. Osim toga, model će se primijeniti i na definiciju silovanja.

2. SEKSUALNO PONAŠANJE MLADIH

Seksualnost je važna i poželjna životna energija koja doseže vrhunac u adolescenciji i mladoj odrasloj dobi. Do porasta u seksualnom nagonu ponajprije dolazi zbog hormonalnih promjena, ali i zbog socijalnog utjecaja. Spolna zrelost se postiže sve ranije, a u usporedbi s prethodnim generacijama mladi imaju češće izvanbračne seksualne odnose te češće kohabiraju. Također, mladi imaju sve veći broj seksualnih partnera te ulaze u seksualne odnose ranije nego prijašnje generacije (Berk, 2005).

Mladi ulaze u seksualne odnose ranije nego što su to činile prethodne generacije, a razlozi su sve rjeđe emocionalni, a češće erotski (Štulhofer, Dikmanović, Ajduković, Božičević i Kufrin, 2005). Međutim, mladići i djevojke navode različite razloge za stupanje u seksualne odnose. Djevojke su te koje češće navode emocionalnu bliskost s partnerom kao razlog za stupanje u seksualni odnos i sklone su idealiziranju intimnih veza. S druge strane, mladići češće navode uzbuđenje, zabavu i užitek (Lacković-Grgin, 2006). Motivi koji navode mlade na upuštanje u seksualne odnose su i potreba za seksualnim eksperimentiranjem, iluzija neranjivosti, vršnjački konformizam te koncepcija romantične ljubavi koja je posebno izražena kod adolescenata (Štulhofer, 1999). Također su optimistični u vezi svoje budućnosti, spontani i ne razmišljaju o posljedicama ili drugačije procjenjuju vjerojatnost njihovog pojavljivanja, što dovodi do povećanog rizika od negativnih posljedica (Lacković-Grgin, 2006).

Zbog navedenih razloga mladi se češće izlažu rizičnom seksualnom ponašanju. Pod rizičnim seksualnim ponašanjem podrazumijeva se često mijenjanje partnera, nekorištenje kontracepcijskih sredstava te konzumacija alkohola i opojnih sredstava prije ulaska u seksualni odnos, odnosno obuhvaća svako ponašanje koje inicira vjerojatnost negativnih ishoda poput neželjene trudnoće, spolno prenosivih bolesti ili seksualne viktimizacije (Štulhofer, Jureša i Mamula, 2000). Navedeni negativni ishodi uzrokuju zdravstvene probleme, nezaposlenost, prekid školovanja, depresiju, anksioznost, marginaliziranost (Kirby, 2003).

3. SEKSTING

Seksting se najčešće definira kao međuljudska razmjena poruka, fotografija ili videa seksualno eksplicitnog sadržaja. Pri tome je važno naglasiti da poslani ili primljeni sadržaj mora biti osobno napisan, fotografiran ili snimljen, a ne preuzet s interneta, kako bi se percipirao kao seksting (Albury, Crawford, Byron i Mathews, 2013). Korištenje mobilnih uređaja s kamerama i povezanost s internetom omogućili su nikad lakše sekstanje. Unatoč sve učestalijem sekstanju među mladima, seksting je još uvijek relativno novi pojam koji nema jasno definirane sve aspekte. Jedni od tih aspekata su motivi i posljedice koje ono izaziva (Döring, 2014).

3.1. Motivi upuštanja u seksting

Mladi navode različite motive koji ih potiču na upuštanje u seksting. Pristajanje na (ne)željeni seksting može se objasniti željom za postizanjem intimnosti i uzbuđenja, zadovoljavanjem partnerovih potreba ili pak vrstom predigre i načinom flertovanja (Drouin i Tobin, 2014). Henderson (2011) navodi da je jedan od glavnih motiva za sekstingom želja za iniciranjem seksualne aktivnosti, dok Kopecký (2012) pak navodi dosadu i utjecaj grupe vršnjaka koja potiče na seksting. Englander (2012) kao jedan od mogućih motiva navodi privlačenje pažnje (potencijalnog) partnera, a pritisak od strane partnera kao glavni motiv u podlozi sekstanja. Pritisak najčešće nije direktna prisila poput ozljeđivanja ili verbalne prijetnje, nego partner koristi postupne i suptilne strategije poput ustrajnog postavljanja pitanja prilikom nagovaranja na seksting. Prema istraživanju Drouina i suradnika (2015) razlozi pristajanja na seksting bili su osjećaj obveze prema partneru (10% ispitanika) ili partnerova ustrajnost postavljanja pitanja, iako je osoba koja je inicirala seksting znala da partner ili partnerica ne želi sekstati (12% ispitanika). Samo 2% ispitanika je izjavilo kako je pristalo na neželjeno sekstanje zbog primjene fizičke sile ili prijetnje te 1% zbog prijetnje nekim ili nečim do koga je toj osobi stalo.

3.2. Posljedice upuštanja u seksting

U svojoj metaanalizi Döring (2014) navodi kako je u 79% radova o ispitivanju sekstinga kao mogućeg rizičnog ponašanja objavljenih od 2009. do 2013. u bazama PsycINFO i PubMed, seksting kategoriziran kao rizično ponašanje. Razlog tome prvotno je mogućnost prosljeđivanja i pokazivanja seksualno eksplicitnog materijala i korištenja u svrhe koje pošiljatelj ne odobrava (Drouin, Vogel, Surbey i Stills, 2013). Otkrivanje sadržaja javnosti može dovesti do izopćavanja pojedinca iz društva, isključivanja iz školskih sportskih timova ili predstavljati opasnost za karijeru i ugrožavati reputaciju (Ahern i Mechling, 2013). Prosljeđivanje seksualno eksplicitnog sadržaja bez dopuštenja osobe koja

ga je poslala dovodi do povećanja stresa i manjka samopoštovanja kod mladih (Klettke, Hallford, Clancy, Mellor i Toumbourou, 2019). Razina samopoštovanja mladih je negativno povezana s vjerojatnosti upuštanja u neželjeni seksting, odnosno niska razina samopoštovanja prediktor je upuštanja u neželjeni seksting (Scholes-Balog, Francke i Hemphill, 2016). Međutim, povezanost stresa i neželjenog sekstinga još uvijek nije najjasnije definirana. Stres je pozitivno povezan s upuštanjem u rizična seksualna ponašanja općenito (Hulland i sur., 2015) te je utvrđena pozitivna povezanost ekonomskog i financijskog stresa s upuštanjem u seksting kod adolescenata. Slabiji socioekonomski status značajan je prediktor upuštanja u rizična ponašanja, pa tako i sekstinga (Van Ouytsel, Van Gool, Ponnet i Walrave, 2014).

Još jedan razlog zašto se seksting percipira kao rizičan jest uznemiravanje putem interneta, najčešće od strane vršnjaka. Doživljavanje napada od strane vršnjaka, ponižavanje i izopćavanje iz društva ostavlja negativne posljedice na mentalno zdravlje. Može izazvati depresivnost, anksioznost, a u ekstremnim slučajevima čak dovesti do samoubojstva (Zhang, 2010). Rezultati istraživanja Dakea, Pricea, Maziarza i Warda (2012) potvrđuju ove činjenice i ukazuju na povezanost pristupanja neželjenom sekstingu s negativnim posljedicama na mentalno zdravlje, odnosno većoj vjerojatnosti pokušaja samoubojstva i osjećaju beznada, tuge i srama.

Jednako kao što mogu biti posljedice, depresivni i anksiozni simptomi mogu biti rizični faktori za upuštanje u neželjeno sekstanje. Mladi s izraženim depresivnim simptomima se upuštaju u neželjeni seksting zbog osjećaja bliskosti i ljubavi koje u njima izaziva (Dake i sur., 2012). Zbog potrebe za prihvaćanjem i osjećaja nemoći osjećaju se dužnima pristati na seksting i ispuniti zahtjeve drugih. Mladi s visokom anksioznošću pretpostavljaju da će davanje pristanka za upuštanje u neželjeni seksting poboljšati odnose s potencijalnim ili trenutnim partnerom ili će pak spriječiti nastanak mogućih konflikta. S druge strane, anksiozne osobe osjećaju pritisak da uzvrate na dobivenu poruku eksplicitnog sadržaja te zabrinutost zbog potencijalnih negativnih ishoda poput diseminacije neželjenoj publici (Klettke i sur., 2019). Seksting je povezan i s onim aspektima koji nisu vezani uz mogućnost prosljeđivanja sadržaja poput promiskuiteta, seksualne nevjere, nezaštićenih seksualnih odnosa i dopisivanja putem interneta s nepoznatim osobama. Povezan je i s impulzivnošću, traženjem zadovoljstva i neprimjerenom upotrebom alkohola i opijata (Dir, Cyders i Coskunpinar, 2013).

Iako je u većini literature stavljen naglasak na negativne ishode sekstinga, pojedini psiholozi (Levine, 2013; Parker, Blackburn, Perry i Hawks, 2013) ističu manje popularan i raširen, ali pozitivan utjecaj. U skladu s tim, seksting se percipira kao normativno seksualno ponašanje (Levine, 2013).

Štoviše, parovima koji imaju poteškoće u komunikaciji i intimnosti, predlaže se upuštanje u dopisivanje i sekstanje kako bi povećali zadovoljstvo u vezi (Parker i sur., 2013). Sekstanje može olakšati seksualnu interakciju fizički udaljenih partnera i olakšati izražavanje seksualnih želja te poslužiti kao vrsta predigre ili flertanja (Hasinoff, 2016). Sekstanje s romantičnim partnerom izaziva sreću, uzbuđenost i žudnju (Kričkić, Šincek i Babić Čikeš, 2017). Međutim, navedene pozitivne posljedice javljaju se samo kao rezultat upuštanja u željeni seksting s romantičnim partnerom, dok upuštanje u seksting s nepoznatom osobom može izazvati negativne posljedice (Wysocki i Childers, 2011), jednako kao i upuštanje u neželjeni seksting bilo s poznatom ili nepoznatom osobom (Klettke i sur., 2019).

4. MODEL SEKSUALNOG HTIJEJENJA

Prilikom upuštanja u bilo koji oblik seksualne interakcije, bilo licem u lice ili putem interneta, većina laika, pa i jedan dio znanstvenika percipira riječi želja i pristanak kao istoznačnice. Primjena ovog vjerovanja na aspekte svakodnevnog života može rezultirati krivim zaključcima. Percipiranje nekog oblika seksualne aktivnosti kao željene i istodobno konsenzualne, odnosno one na koju se pristaje, ima negativne posljedice kako za pojedinca tako i za njegovu okolinu. Jednako kako željena seksualna aktivnost podrazumijeva davanje pristanka na istu, tako se neželjena povezuje s odbijanjem, odnosno smatra se nekonsenzualnom (O'Sullivan i Allgeier, 1998). Zadržavanjem ovoga mišljenja, model seksualnog htijenja reflektira se kao jednodimenzionalni, dihotomni model, dok je u stvarnosti mnogo kompleksniji. Kako bi se razumjela višedimenzionalnost modela seksualnog htijenja, potrebno je razjasniti značenja riječi želja i pristanak. Željati nešto podrazumijeva osjećanje sklonosti prema nekome ili nečemu i pozitivno percipiranje istog, dok s druge strane, pristanak označava spremnost i slaganje da se upusti u neku aktivnost. Želja može utjecati na odluke pojedinca, ali ih se nikako ne može smatrati istoznačnicama. Osoba može pristati na određeno ponašanje koje je u suprotnosti s njenim željama, ali isto tako može željeti nešto, pa ipak ne pristati (Peterson i Muehlenhard, 2007).

5. SEKSUALNO PONAŠANJE MLADIH U OKVIRU MODELA SEKSUALNOG HTIJEJENJA

Opisani jednodimenzionalni model seksualnog htijenja poprilično je uobičajen među mladima. Upravo zbog nerazdvajanja želje od pristanka, većina mladih smatra da osoba koja pristaje na seksualni odnos istodobno osjeća želju za istim ili ukoliko ima želju se upustiti u seksualne odnose da automatski daje pristanak. Međutim, situacija u stvarnosti je mnogo složenija. Mladi često pristaju na neželjene seksualne odnose ili ih pak odbijaju iako osjećaju želju. Čak 80% studenata u istraživanju

O'Sullivan i Gainesa (1998) je izjavilo kako se osjećalo ambivalentno pri stupanju u seksualne interakcije, odnosno 80% sudionika osjećalo je veći stupanj ambivalentnosti nego sigurnosti prilikom davanja pristanka na seksualni odnos. Pojedinci donose odluku o pristanku neovisno o svojim željama i osjećajima. Razlozi tome su brojni. Mladi navode altruizam, postizanje bliskosti s partnerom ili pak pritisak od strane partnera (Muehlenhard i Cook, 1988). S druge pak strane, mladi odbijaju željene seksualne odnose zbog moguće neželjene trudnoće, zaraze spolnom bolesti ili navode moralne razloge i nedovoljnu bliskost s partnerom (O'Sullivan i Gaines, 1998).

5.1. Seksualno ponašanje homoseksualnih i biseksualnih mladih u okviru Modela seksualnog htijenja

Većina istraživanja stavlja naglasak na seksualne interakcije između muškarca i žene, zanemarujući pritom homoseksualne i biseksualne veze. Zbog dugo prisutne stigme i stereotipa u društvu nema puno empirijskih podataka kojima bi se objasnilo seksualno ponašanje homoseksualnih i biseksualnih mladih u okviru modela seksualnog htijenja.

Unatoč malom broju provedenih istraživanja na ovu temu, utvrđene su neke razlike među heteroseksualnim i homoseksualnim odnosima. U heteroseksualnim vezama, žena je ta koja zbog očekivane društvene uloge preuzima ulogu submisivnog partnera (Currin, Jayne, Hammer, Brim i Hubach, 2016). Iz tog razloga najčešće pristaje na neželjene seksualne interakcije želeći se ponašati u skladu s ulogom. Navedeni rezultati nisu primjenjivi u neheteroseksualnim vezama. Istospolni partneri imaju nametnutu jednaku društvenu ulogu, pa nisu vidljive razlike u učestalosti stupanja u neželjene seksualne odnose. U heteroseksualnim vezama, prisila u kojoj su žene žrtve je opsežno istražena. Za muškarce koji su žrtve prisile dostupno je manje empirijskih podataka, dok su homoseksualni parovi gotovo zanemareni. Razlog tome može biti političke ili metodološke prirode. U homofobičnim i heteroseksualnim kulturama ovakve se teme izbjegavaju (Bergler, 1956). U društvu postoji stereotip o pretjerano izraženoj seksualnosti muških homoseksualnih veza i lezbijskih kao nenasilnih koje sprječava povezivanje homoseksualne veze sa seksualnom prisilom. Zbog izražene seksualne želje muškarce se ne vidi kao potencijalne žrtve, odnosno želji se pripisuje pristanak, a time i nemogućnost silovanja. S druge strane, sa ženama se povezuje manja vjerojatnost prisiljavanja na bilo kakav oblik seksualnih interakcija pa samim time ih se odbija gledati kao moguće počinitelje (Waldner-Haugrud, 1999). Suprotno očekivanom, Duncan (1990) je dobio podatke prema kojima je 31% lezbijki i oko 12% homoseksualaca doživjelo prisilno seksualno iskustvo. Navedeni postotak ukazuje na veću stopu upuštanja u prisilne seksualne interakcije nego u heteroseksualnim vezama.

Danas se stigma polako prevladava i povećava se broj istraživanja, međutim, još uvijek nema dovoljno empirijskih nalaza kojima bi se potvrdili navedeni nalazi.

5.2. Načini davanja pristanka na seksualne odnose

Pri davanju pristanka za upuštanje u seksualne odnose utvrđene su spolne razlike. Žene su sklonije koristiti indirektnu strategiju poput koketiranja (Currin i sur., 2016) te suptilne verbalne signale poput postavljanja pitanja partneru ima li kondom (Hickman i Muehlenhard, 1999). Muškarci s druge strane češće primjenjuju direktnu strategiju te obično češće iniciraju seksualnu aktivnost (Currin i sur., 2016). Kada primjenjuju suptilnu strategiju, muškarci koriste neverbalne znakove kao što je milovanje, dodirivanje ili ljubljenje ili uopće ne daju odgovor. Navedene spolne razlike mogu objasniti nesporazum do kojeg nastaje prilikom stupanja u seksualne odnose. Muškarci i žene očekuju od svog partnera/partnerice da će izraziti pristanak na jednak način na koji bi ga i oni sami izrazili. Iako su prisutne razlike izražavanja pristanka na seksualni odnos, u mnogim situacijama one nisu značajno različite. Muškarci i žene najčešće ne daju nikakav odgovor i nisu skloni koristiti direktno odbijanje. Unatoč nabrojanim razlikama muškarci i žene zapravo imaju više sličnosti nego razlika u načinu davanja signala za pristajanje na seksualni odnos (Hickman i Muehlenhard, 1999).

Osim navedenih, postoje spolne razlike i u percipiranju znakova pristanka. Muškarci su ti koji će određeno ponašanje prije percipirati kao pristanak na seksualnu interakciju nego žene. Muškarci davanje bilo kakvih signala percipiraju više indikativno. Također, doživljavaju žene, druge muškarce pa i same sebe na više seksualan način nego što to čine žene (Hickman i Muehlenhard, 1999).

5.3. Pristajanje na neželjeno seksualno ponašanje

Istražujući spolne razlike u učestalosti pristajanja na neželjene seksualne odnose dobiveni su kontradiktorni rezultati. U nekim istraživanjima dobiveni su rezultati kojima je utvrđen značajno veći broj žena koje se upuštaju u neželjene, ali konsenzualne seksualne aktivnosti. Njih 50% potvrđuje pristanak na neželjenu seksualnu aktivnost, dok je tek 26% muškaraca pristalo na spomenuto seksualno ponašanje (O'Sullivan i Allgeier, 1998). Također, žene su te koje osjećaju veću ambivalentnost prilikom stupanja u prvi seksualni odnos (O'Sullivan i Gaines, 1998). Mogući razlozi navedenog ponašanja su seksualna pasivnost žena, osjećaj vlastite odgovornosti za održavanje romantičnog odnosa ili percipiranje jakih seksualnih poriva muškaraca koji bi odbijanje činili uzaludnim (Bay-Cheng i Eliseo-Arras, 2008). Razlozi mogu biti i altruizam (ispunjenje partnerovih potreba), ali i strah od prekidanja romantične veze. U literaturi se pronalaze i kontradiktorni rezultati

prema kojima više muškaraca (62.7%) nego žena (46.3%) pristaje na neželjene seksualne odnose (Muehlenhard i Cook, 1988). Rezultati se mogu objasniti društvenim pritiskom na muškarce da pristanu na seksualni odnos te društvenim pritiskom na žene da se suzdrže, zbog općeprihvaćenih društvenih normi te očekivanog ponašanja za oba spola. Ovakav način ponašanja nameće se već prilikom dječje dobi. Muškarci su dominantni i samim time trebaju inicirati i pristajati na seksualnu aktivnost, dok se od žena očekuje da odbijaju takav način izražavanja seksualnosti. Potrebe i seksualnost žena su općenito sekundarne u odnosu na potrebe muškaraca i češće izazivaju neodobranje od strane društva (Jordan, 1993).

Razlog pristajanja na neželjenu seksualnu aktivnost može biti i prisila od strane partnera. Čak 78% žena i 58% muškaraca bilo je žrtva seksualne prisile, dok 40% muškaraca i 26% žena koriste različite suptilne taktike prisile. Pod suptilnim taktikama prisile se podrazumijeva seksualno uzbuđenje, emocionalna manipulacija, laži i opijanja koje se često u društvu ne percipiraju kao strategije prisile na bilo kakav oblik seksualnog ponašanja. Pri korištenju indirektnih strategija nagovaranja također su uočene spolne razlike. Muškarci najčešće izvještavaju o uskraćivanju sredstava ili o prijetnji da će se to učiniti, kao način da ih se pokuša prisiliti na seksting ili seksualni odnos licem u lice. S druge strane, žene izvještavaju o doživljavanju manipulacije vezane za osjećaj bliskosti i predanosti vezi zbog čega su se osjećale obveznima upustiti se u takvo ponašanje (Struckman-Johnson, Struckman-Johnson i Anderson, 2003).

6. DEFINIRANJE SILOVANJA

Razlikovanje želje i pristanka na seksualni odnos od velike je važnosti ne samo za žrtve silovanja nego i liječnike, odvjetnike i suce. Iako definicije silovanja variraju među državama, najčešće se baziraju na primjeni sile i manjku pristanka, ne uzimajući u obzir činjenicu je li seksualni čin željen ili neželjen (Posner i Silbaugh, 1996). Kada je silovanje definirano kao neželjena seksualna aktivnost, bilo kakva naznaka žrtvine želje za seksualnim odnosom, kao što je na primjer flert koji je prethodio silovanju, može prouzrokovati nepriznavanje incidenta kao silovanja. Kao rezultat toga, žrtve mogu osjećati krivnju iako nisu pristale na seksualnu aktivnost, a njihov oporavak traje duže od onih koji razlikuju želju od pristanka. Pojedine žrtve se osjećaju neprihvaćenima, tužnima i mogu započeti s konzumacijom veće količine alkohola (Botta i Pingree, 1997). Također, manja je vjerojatnost da će prijaviti silovanje policiji i potražiti profesionalnu pomoć.

Definicija silovanja trebala bi uzimati u obzir i nesposobnost žrtve da da pristanak na stupanje u seksualne odnose zbog utjecaja alkohola, droge ili drugih supstanci, a za koje počinitelj zna da su aktivni. Nejasni su slučajevi kada žrtva nije prisebna, odnosno da je bila pod tolikim utjecajem supstanci da je zaboravila na seksualni odnos. Tada se može pretpostaviti da zbog utjecaja supstanci nije bila u mogućnosti dati pristanak, ali isto tako ne može se odbaciti ni činjenica da je osoba možda zaboravila na dani pristanak. Iz tog razloga ne može se sa sigurnošću odrediti je li osoba silovana ili ne. Osim navedenog, nejasni su slučajevi stupanja u seksualne odnose zbog osjećaja straha. Definicija silovanja obuhvaća strah od fizičke ozljede, ali ne i strah od socijalne reperkusije ili konflikta s partnerom. Na primjer strah od širenja glasina smatra se prisilom, ali nedovoljnim za klasificiranjem nečega kao silovanja (Peterson i Muehlenhard, 2007).

6.1. Percipiranje incidenta kao silovanja od strane žrtve

Poznavanje definicije silovanja ponajprije pomaže ženi da određeno iskustvo percipira kao silovanje, a zatim da doživljeno interpretira na način koji neće uključivati samookrivljavanje i koji će pozitivno djelovati na oporavak (Botta i Pingree, 1997). Međutim, veliki broj žena ne razmišlja na ovakav način. Mnoge žene pojam žrtva povezuju s bespomoćnošću i ranjivošću što utječe na to da seksualni incident ne percipiraju kao silovanje (Lamb, 1999). Ne predstavljajući sebe kao žrtvu i izbjegavajući pojam silovanja, osoba se ne mora bojati reakcije okoline koja bi je mogla marginalizirati i ne mora se izlagati društvu kao ranjena i povrijeđena osoba. Osoba sama sebe uvjerava kako doživljeni događaj nije bio silovanje i samim time se umiruje i ne percipira to kao traumatizirajući događaj. Doživljeno iskustvo ne izaziva toliku pobuđenost negativnih emocija, a izbjegavanje pojma silovanje za nju bi u tom trenutku djelovalo osnažujuće. Shvaćajući to kao pogrešku za koju je i ona sama odgovorna, otvara joj mogućnost kontrole nad situacijom, osiguravajući si da se to više neće ponoviti. Individualistička kultura također pridonosi opisanom ističući pojedinca kao čvrstog i samostalnog i suprotstavljajući se tako pojmu žrtve (Lamb, 1999). S druge strane, ukoliko bi žrtva doživljeno iskustvo percipirala kao silovanje, to bi tražilo dodatni angažman. Poduzimanje određenih aktivnosti bi je dodatno podsjećale na proživljeni događaj. Neugodu bi stvaralo i razmišljanje o toj osobi kao o silovatelju, posebice ukoliko se radi o osobi koju poznaje. Definiranje događaja kao silovanja vuklo bi za sobom i druge neželjene posljedice, poput suočavanja s počiniteljem gdje bi njegova riječ bila protiv riječi žrtve ili priznavanje roditeljima da koriste opijate, ukoliko se silovanje dogodilo dok je osoba bila pod utjecajem sredstava ovisnosti (Peterson i Muehlenhard, 2007).

7. DEFINIRAJE SILOVANJA U OKVIRU MODELA SEKSUALNOG HTIJEJENJA

Osim prihvaćanja neželjene seksualne interakcije, modelom seksualnog htijenja mogu se objasniti i nekonsenzualne, ali željene seksualne interakcije. Prema jednodimenzionalnom modelu seksualnog htijenja, koji izjednačava želju i pristanak, pojedinci koji izvještavaju o doživljavanju neprihvaćene seksualne aktivnosti moraju događaj interpretirati i kao neželjen. Iz toga se razloga nekonsenzualni, ali željeni seksualni odnos, percipira nemogućim. Zbog upravo navedenih činjenica može se objasniti zašto se ponekad iskustvo silovanja u kojem osoba osjeća želju, ali nije izrazila pristanak ne svrstava u kategoriju silovanja (Peterson i Muehlenhard, 2007). U međunacionalnom istraživanju Kossa, Dinera, Seibela i Coxa (1988) u kojem se ispitalo iskustvo žrtava silovanja, 73% sudionica svoje doživljeno iskustvo nije percipiralo kao silovanje, iako bi ono trebalo biti naznačeno kao takvo. Jedno od objašnjenja je izjednačavanje želje i pristanka, svojstveno jednodimenzionalnom modelu seksualnog htijenja. Mnoge žene uzimaju svoju procjenu želje za upuštanjem u seksualni odnos kao odluku o definiranju doživljenog seksualnog čina kao silovanja, posebno u slučajevima gdje je silovatelj bio poznanik.

Žrtve silovanja koje prihvaćaju definiciju silovanja jednodimenzionalnog modela te one žrtve koje su željele seksualni odnos, mogu vjerovati da doživljeno iskustvo nije silovanje. Za njih željeni, ali nekonsenzualni seksualni odnos nije moguć ili ako je moguć, ne percipiraju ga kao silovanje. Višedimenzionalni model seksualnog htijenja (Peterson i Muehlenhard, 2007) razlikuje pristanak i želju, pa time omogućava širu definiciju silovanja. Percipirajući želju i pristanak kao distinktivne pojmove, žrtve mogu seksualno ponašanje označiti kao silovanje, bilo ono željeno ili neželjeno (Muehlenhard i Peterson, 2005).

Pri usporedbi žena koje događaj ne percipiraju kao silovanje, s onim ženama koje prepoznaju doživljeno iskustvo kao silovanje, one koje silovanje ne percipiraju kao takvo, izvještavaju o većoj želji za seksualnim odnosom, unatoč tome što na njega nisu pristale. Sama činjenica da su željele seksualni odnos ne znači da iskustvo nije bilo uznemirujuće i emocionalno zahtjevno. Želja za seksualnim odnosom može proizaći iz straha od povrjeđivanja ili izazivanja ljutnje kod partnera i mogućnosti osвете zbog odbijanja. Ovakvo viđenje želje se teško povezuje sa željom zbog seksualnog uzbuđenja ili želje za jačanjem bliskosti u vezi. Međutim, žene koje doživljeni događaj ne percipiraju kao silovanje izvještavaju i o želji za stupanjem u odnose koja se javila kao rezultat uzbuđenja, očekivanja zadovoljstva ili zbog privlačnosti druge osobe. Također navode i utjecaj znatiželje i opijata (Peterson i Muehlenhard, 2007).

Osim nejasnog definiranja želje, upitna je i definicija pristanka. Pristanak je jedan od temeljnih problema pri definiranju silovanja, a nesporazum oko definiranja pristanka može dovesti do silovanja. Pristanak se često definira kao čin dobrovoljnog i verbalnog pristajanja na određeni seksualni kontakt, međutim, jako je važno u obzir uzeti i neverbalno ponašanje. Oslanjanje samo na verbalno ponašanje može biti problematično jer osoba rijetko izravno daje verbalni pristanak pri stupanju u nekakav oblik seksualne interakcije (Muehlenhard, Powch, Phelps i Giusti, 1992). S druge strane, oslanjanje na neverbalno ponašanje samo po sebi može biti dvosmisleno i uzrokovati selektivno percipiranje. Zbog toga, počinitelj nesporazum može uzeti kao opravdanje za silovanje. Osim navedenih problema do kojih dolazi definiranjem pristanka kao fizičkog čina (verbalno i neverbalno ponašanje), do problema pri definiranju pristanka dolazi i ukoliko je pristanak definiran samo mentalno, odnosno osoba nije dala ni verbalni ni neverbalni odgovor. U tom se slučaju nikada sa sigurnošću ne može znati je li osoba uistinu pristala na seksualni odnos. Pristanak kao mentalni i kao fizički čin često ne korespondiraju jedan s drugim (Hickman i Muehlenhard, 1999).

Ljudi često daju dvosmislene i raznovrsne odgovore na to što čini pristanak. Pojedinci pasivnost, odnosno ne davanje nikakvog odgovora i nedavanje reakcija kojim bi se usprotivilo, također svrstaju u pristanak (Hickman i Muehlenhard, 1999). Međutim, tu se nailazi na problem jer postoje mnogi razlozi zašto osoba nije jasno odbila neželjenu seksualnu aktivnost poput zbunjenosti, srama ili straha. Ukoliko bi se pasivnost smatrala pristankom, prisiljeni seksualni odnos bi se isto tako smatrao prihvaćenim (Peterson i Muehlenhard, 2007). Pasivnost ili pak prikriveno odbijanje ponekad može biti erotizirano, odnosno percipirano kao dio predigre i način povećavanja strasti što dodatno otežava definiciju pristanka (Hasinoff, 2016).

Žrtve koje ne razlikuju pristanak od želje, interpretiraju svoje seksualno iskustvo u određenom stupnju kao prihvaćeno, iako su rekle „ne“ i odgurnule počinitelja od sebe. Vjeruju da su pristale na određeno ponašanje samim izlaganjem riskantnoj situaciji (Peterson i Muehlenhard, 2007).

8. SEKSTING U OKVIRU MODELA SEKSUALNOG HTIJEJENJA

Veliki broj istraživanja bavio se ispitivanjem seksualnog ponašanja u okviru modela seksualnog htijenja usmjeravajući se na seksualni odnos licem u lice te maženje i ljubljenje. S druge strane, neželjena seksualna interakcija putem interneta, iako relativno nov pojam, u početku nije pružala zadovoljavajuću empirijsku podlogu unatoč mogućim ozbiljnim posljedicama. Sveprisutnijom komunikacijom putem interneta, a time i učestalijim sekstingom privukla se pozornost

istraživača (Drouin i Landgraff, 2012) s ciljem ispitivanja učestalosti te psiholoških karakteristika koje su u podlozi pristajanja na neželjeni seksting. Prema nalazima istraživanja Drouin i Landgraffa (2012) neželjeni seksting se pojavljuje vrlo učestalo među mladima. Više od polovine mladih se upušta u neželjeno sekstanje (Drouin i Tobin, 2014).

Zbog karakteristika koje se pripisuju ženama, kao što je seksualna pasivnost ili osjećaj odgovornosti za održavanje romantičnog odnosa (Bay-Cheng i Eliseo Arras, 2008) očekuje se da će žene češće pristajati na seksting. Također, odbijanjem sekstanja s partnerom, žena krši društvenu ulogu koja joj je nametnuta te stvara potencijalnu anksioznost. To vodi manjem osjećaju poštovanja i vrijednosti pa time i manjem zadovoljstvu u vezi (Meltzer i McNulty, 2014). Nadalje, žene su te koje češće prijavljuju opisane slučajeve što automatski dovodi do pogrešnog zaključka kako su muškarci ti koji češće koriste i suptilne i izravne strategije prisile, a žene te koje pristaju na neželjeni seksting. Međutim, istraživanjem (Drouin i Tobin, 2014) nije dobivena značajna razlika među spolovima. Muškarci i žene u jednakoj se mjeri upuštaju u neželjeno sekstanje. Polovina ispitanika koji su bili ili jesu u ozbiljnoj vezi, pristaje na neželjeni seksting s partnerom (48% muškaraca i 55% žena). Navedeni razlozi pristajanja žena na seksting poklapaju se s pritiskom muškaraca da preuzmu očekivanu društvenu ulogu. Također, mladići su podložniji pritisku vršnjaka pa fizički dokazi seksualne aktivnosti na internetu (poruke, fotografije, videa) podižu popularnost među vršnjacima. Još jedan razlog upuštanja muškaraca u seksting je nezavisnost koju ono pruža za razliku od žena koje preferiraju komunikaciju licem u lice koja odražava bliskost u vezi (Guadagno i Cialdini, 2002).

Osim navedenih, u literaturi se pronalaze i kontradiktorni rezultati. Pri ispitivanju učestalosti pristajanja na neželjeni seksting, više je žena koje pristaju na neželjeni seksting (51%), dok samo 26% muškaraca pristaje na isto (Drouin, 2015). Fizička odsutnost partnera može olakšati ženama uspostavljanje kontrole nad situacijom i smanjuje vjerojatnost seksualnog zlostavljanja (Döring, 2000). Osim navedenog, na internetskim stranicama koje su namijenjene ženama često se ističe uloga žene kao one koja mora zadovoljiti i uzbuditi partnera te primijeniti nešto novo kako bi „začinila“ vezu (Hasinoff, 2016). Zanimljivo je da pristajanje i usmjeravanje samo na doživljavanje prisile na seksting, među muškarcima i ženama nema statistički značajne razlike. Frekvencija doživljavanja prisile na neželjeni seksting jednaka je za oba spola. Pojedinaac može iskusiti prisiljavanje na seksting, ali ne mora pristati na isto (Drouin, 2015).

Davanje pristanka prilikom upuštanja u seksualni odnos licem u lice je često zanemareno i nejasno definirano, međutim za razliku od seksualnog odnosa, partneri prilikom sekstanja najčešće

zagovaraju izravnu komunikaciju i jasno davanje pristanka. Čak i savjeti koji se mogu pronaći na internetskim člancima potiču na izravno davanje pristanka prije slanja seksualno eksplicitnog sadržaja. Pri tom se ističu i potencijalne negativne posljedice kao što je mogućnost uznemiravanja primatelja poslanim sadržajem. Razlog zagovaranja pristanka i razmišljanja o mogućim negativnim posljedicama može biti manjak iskustva i relativan novitet sekstinga za razliku od seksualnog odnosa. Fizička odsutnost partnera i nemogućnost neverbalnog kontakta također potiče na davanje pristanka na seksting od strane primatelja (Hasinoff, 2016).

Prisila na neželjeni seksting je često povezana s prisilom na seksualni odnos i nasiljem od strane romantičnog partnera. Potvrđena je pozitivna povezanost sva tri konstrukta i za muškarce i za žene. Suočavanje s indirektnom i direktnom prisilom na seksting često vodi i prisili na seksualni odnos te većoj vjerojatnosti primjene nasilja od strane partnera (Drouin i sur., 2015). Prisiljavanje na seksting povezano je s tradicionalnim oblicima seksualne prisile. Seksualna prisila obuhvaća nagovaranje partnera na seksualni odnos bez kontracepcije i inzistiranje na odnosu, iako se partner ili partnerica ne žele upustiti se u takvu aktivnost (Kernsmith, Victor i Smith-Darden, 2018). Iako je oblik emocionalnog zlostavljanja, prisiljavanje na seksting je sve više prihvaćeno i percipirano kao uobičajeno i bezopasno zbog sve veće popularnosti sekstinga i općenito komunikacije putem interneta (Drouin i sur., 2015).

9. ODNOS IZMEĐU PRISTAJANJA NA NEŽELJENI SEKSTING I ANKSIOZNE I IZBJEGAVAJUĆE PRIVRŽENOSTI

Malo istraživanja se bavi psihološkim aspektima koji su u podlozi pristajanja na neželjeni seksting. Jedno od mogućih objašnjenja je istraživanje seksualnog ponašanja u okviru teorije privrženosti (Drouin i Landgraff, 2012). Istraživanja privrženosti izvorno su usmjerena na djecu i odnos koji razvijaju sa svojim skrbnicima (Ainsworth, Blehar, Waters i Wall, 2015), međutim, neki istraživači su odlučili proširiti to područje i usmjeriti istraživanje na razvoj anksiozne i izbjegavajuće privrženosti među odraslima u romantičnim vezama (Drouin i Tobin, 2014). Kvaliteta privrženosti u djetinjstvu utječe na kasnije socijalne odnose, a oblici privrženosti mlađe odrasle dobi korespondiraju onima u djetinjstvu (Lacković-Grgin i Čubela Adorić, 2006). U početku su istraživanja bila usmjerena na ispitivanje povezanosti anksiozne i izbjegavajuće privrženosti sa seksualnim interakcijama licem u lice. Utvrđeno je da se osobe s anksioznim obrascem privrženosti upuštaju se u seksualne aktivnosti zbog želje za bliskosti s partnerom dok oni s izbjegavajućom privrženosti ne povezuju seksualni odnos

s bliskošću i emocionalnom povezanosti s partnerom (Davis, Shaver i Vernon, 2004). Zbog sve popularnijeg i učestalijeg sekstinga, brojna istraživanja (Hazan i Shaver, 1987; Impett i Peplau, 2002; Mikulincer i Shaver, 2003; Drouin i Landgraff, 2012) su se usmjerila na ispitivanje povezanosti anksiozne i izbjegavajuće privrženosti s učestalosti i motiviranosti upuštanja u konsenzualni neželjeni seksting.

Osobe anksioznog obrasca privrženosti imaju intenzivnu želju za postizanjem intimnosti i emocionalne povezanosti s partnerom te osjećaju strah od napuštanja i odvajanja (Hazan i Shaver, 1987). Često traže odobrenje i osjećaju se uznemireno kada njihove potrebe za bliskošću s partnerom nisu zadovoljene (Drouin i Landgraff, 2012). Upravo zbog navedenih razlika, osobe anksiozne privrženosti pristaju na neželjeni seksting jer primjena tehnologije omogućava održavanje bliskosti i održavanje romantične veze. Upuštaju se u neželjeni seksting kako bi potaknuli odgovor i privukli pozornost partnera te osigurali emocionalnu angažiranost (Weisskirch i Delevi, 2011). Osim toga, pristaju na neželjeni seksting kako bi spriječili raspravu i time riskirali odvajanje od partnera (Drouin i Tobin, 2014). Također su skloni manipulativnom ponašanju i često koriste strategije kojima održavaju stalnu interakciju i zadržavaju partnera u blizini. Slanje poruka, videa ili fotografija eksplicitnog sadržaja je jedan od načina kojima se postiže neprestana interakcija s partnerom, čak i ukoliko je neželjena od strane jednog ili oba partnera (Mikulincer i Shaver, 2003). Osobe anksioznog obrasca privrženosti teško razvijaju povjerenje i imaju teškoća u prepoznavanju partnerovih, ali i svojih emocionalnih potreba (Lacković-Grgin i Čubela Adorić, 2006) pa su skloniji brinuti o neželjenoj primljenoj poruci. Skloni su slati natrag poruku istog sadržaja, jer u suprotnom anksioznost raste (Drouin i Tobin, 2014).

Za razliku od anksiozno privrženih pojedinaca, pojedinci izbjegavajućeg obrasca privrženosti samostalne su i samopouzdana osobe koje strahuju od vezivanja i razvijanja intimnosti (Hazan i Shaver, 1987). Koriste strategije udaljavanja i izbjegavanja partnera kako bi izbjegli bliske romantične veze (Mikulincer i Shaver, 2003), a kada i jesu u romantičnim vezama, češće biraju biti nezavisni (Drouin i Landgraff, 2012). Iz navedenih razloga, izbjegavajuća privrženost je pozitivno povezana sa seksualnim ponašanjem koje ne podrazumijeva predanost i privrženost. Seksting može biti najbliže onome što neobavezni seks pruža, odnosno ne zahtijeva fizičku prisutnost i zahtjeva malo emocionalne povezanosti i intimnosti (Mikulincer i Shaver, 2003). Kada su se istraživači usmjerili na upuštanje u neželjene, ali konsenzualne seksualne aktivnosti došli su do zaključka da osobe

izbjegavajuće privrženosti pristaju na neželjeni seksting jer je to jednostavno lakše i time izbjegavaju raspravu ili prilagođavanje već uspostavljenom obrascu seksualne aktivnosti (Impett i Peplau, 2002).

Povezanost vrste privrženosti i upuštanja u različite seksualne interakcije različita je kod muškaraca i žena. Kod žena se pristajanje na seksting najčešće povezuje s anksioznom privrženosti (Drouin i Tobin, 2014). Međutim, osim anksiozne, izbjegavajuća privrženost je ta koja je pozitivno povezana s pristajanjem na neželjeni seksting (Impett i Peplau, 2002). Kod muškaraca nije uočena značajna povezanost anksiozne privrženosti i upuštanja u spomenuta ponašanja ili je pak korelacija niska (Drouin i Tobin, 2014), dok se povezanost izbjegavajuće privrženosti s upuštanjem u seksting pokazala značajnom (Drouin i Tobin, 2014; Impett i Peplau 2002).

10. ZAKLJUČAK

Adolescencija i mlada odrasla dob su razdoblja u kojima seksualnost doseže vrhunac. Mladi sve ranije stupaju u seksualne odnose i imaju sve veći broj seksualnih partnera. Osim upuštanja u seksualne aktivnosti licem u lice, sve raširenija postaje razmjena seksualno eksplicitnog sadržaja putem interneta, odnosno seksting. Motivi za upuštanje u seksting su razni, a posljedice mogu biti negativne i pozitivne. Prilikom stupanja u bilo kakav oblik seksualne interakcije većina mladih ne razlikuje značenje želje i pristanka. Smatraju da osoba koja pristaje na seksualni odnos istodobno osjeća želju ili ukoliko ima želju upustiti se u seksualne odnose da automatski daje pristanak. Međutim, situacija u stvarnosti je mnogo složenija pa mladi često pristaju na neželjene seksualne odnose te isto tako odbijaju one željene. Zbog nepercipiranja pristanka i želje kao distinktivnih pojmova definiranje silovanja se pokazalo složenim i dvosmislenim. Primjenom dvodimenzionalnog modela seksualnog htijenja se ističe važnost izostanka pristanka, a ne želje za seksualnim odnosom kako bi se događaj interpretirao kao silovanje. Osim objašnjavanja seksualnog ponašanja i definiranja silovanja u okviru modela seksualnog htijenja, model se može primijeniti i na seksting. Više od polovice mladih pristaje na neželjeni seksting, a jedno od mogućih objašnjenja je vrsta privrženosti. Nalazi istraživanja ukazuju na pozitivnu povezanost anksiozne i izbjegavajuće privrženosti s pristajanjem na neželjeni seksting.

Nerazlikovanje želje i pristanka vodi raznim mogućim negativnim posljedicama, bilo prilikom seksualnih interakcija licem u lice ili sekstinga. Osvješčivanjem mladih i programima seksualne edukacije mogla bi se pokušati smanjiti učestalost upuštanja u neželjene seksualne aktivnosti i povećati učestalost definiranja silovanja kao ponašanja koje se odnosi na odsutnost pristanka, a ne

želje. Time se može izbjeći anksioznost, depresija, stres i pad samopoštovanja koji se javljaju kao posljedice navedenog.

11. LITERATURA

- Ahern, N. R. i Mechling, B. (2013). Sexting: Serious problems for youth. *Journal of psychosocial nursing and mental health services*, 51(7), 22-30.
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E. i Wall, S. N. (2015). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Psychology Press.
- Albury, K., Crawford, K., Byron, P. i Mathews, B. P. (2013). *Young people and sexting in Australia: Ethics, representation and the law*. ARC Centre for Creative Industries and Innovation/Journalism and Media Research Centre, UNSW.
- Bay-Cheng, L. Y. i Eliseo-Arras, R. K. (2008). The making of unwanted sex: Gendered and neoliberal norms in college women's unwanted sexual experiences. *Journal of Sex Research*, 45, 386–397.
- Bergler, E. (1956). *Homosexuality: Disease or way of life?* New York: Hill and Wang.
- Berk, L. (2005). *Psihologija cjeloživotnog razvoja*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Botta, R. A. i Pingree, S. (1997). Interpersonal communication and rape: Women acknowledge their assaults. *Journal of Health Communication*, 2, 197–212.
- Cooper, A. (1998). Sexuality and the Internet: Surfing into the new millennium. *Cyber Psychology & Behavior*, 1, 187-193.
- Currin, J. M., Jayne, C. N., Hammer, T. R., Brim, T. i Hubach, R. D. (2016). Explicitly pressing send: Impact of sexting on relationship satisfaction. *The American Journal of Family Therapy*, 44(3), 143-154.
- Dake, J. A., Price, J. H., Maziarz, L. i Ward, B. (2012). Prevalence and correlates of sexting behavior in adolescents. *American Journal of Sexuality Education*, 7(1), 1-15.
- Davis, D., Shaver, P. R. i Vernon, M. L. (2004). Attachment style and subjective motivations for sex. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30, 1076–1090.
- Dir, A. L., Cyders, M. A. i Coskunpinar, A. (2013). From the bar to the bed via mobile phone: A first test of the role of problematic alcohol use, sexting, and impulsivity-related traits in sexual hookups. *Computers in Human Behavior*, 29(4), 1664-1670.
- Döring, N. (2000). Feminist views of cybersex: Victimization, liberation, and empowerment. *CyberPsychology & Behavior*, 3(5), 863-884.
- Döring, N. (2014). Consensual sexting among adolescents: Risk prevention through abstinence education or safer sexting? *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on*

- Cyberspace*, 8(1) article 9. Preuzeto 22.8.2019. s
<https://cyberpsychology.eu/article/view/4303/3352>
- Drouin, M. i Landgraff, C. (2012). Texting, sexting, and attachment in college students' romantic relationships. *Computers in Human Behavior*, 28(2), 444-449.
- Drouin, M., Ross, J. i Tobin, E. (2015). Sexting: A new, digital vehicle for intimate partner aggression? *Computers in human behavior*, 50, 197-204.
- Drouin, M. i Tobin, E. (2014). Unwanted but consensual sexting among young adults: Relationswith attachment and sexual motivations. *Computers in Human Behavior*, 31, 412-418.
- Drouin, M., Vogel, K. N., Surbey, A. i Stills, J. R. (2013). Let's talk about sexting, baby: Computer-mediated sexual behaviors among young adults. *Computers in Human Behavior*, 29, A25–A30.
- Duncan, D. (1990). Prevalence of sexual assault victimization among heterosexual and gay/lesbian university students. *Psychological Reports*, 66, 65–66.
- Englander, E. (2012).Low Risk Associated with Most Teenage Sexting: A Study of 617 18-Year-Olds. In *MARC Research Reports*. Paper 6. Preuzeto 22.8.2019. s
https://vc.bridgew.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://scholar.google.com/&httpsredir=1&article=1003&context=marc_reports
- Guadagno, R. E. i Cialdini, R. B. (2002). Online persuasion: An examination of gender differences in computer-mediated interpersonal influence. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, 6(1), 38-51.
- Hasinoff, A. A. (2016). How to have great sext: consent advice in online sexting tips. *Communication and Critical/Cultural Studies*, 13(1), 58-74.
- Hazan, C. i Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511–524.
- Henderson, L. (2011). Sexting and sexual relationships among teens and young adults. *McNair Scholars Research Journal* 7(1), 31 - 39.
- Hickman, S. E. i Muehlenhard, C. L. (1999). “By the semi-mystical appearance of a condom”: How young women and men communicate sexual consent in heterosexual situations. *Journal of Sex Research*, 36(3), 258-272.
- Hulland, E. N., Brown, J. L., Swartzendruber, A. L., Sales, J. M., Rose, E. S. i DiClemente, R. J. (2015). The association between stress, coping, and sexual risk behaviors over 24

- months among African-American female adolescents. *Psychology, health & medicine*, 20(4), 443-456.
- Impett, E. A. i Peplau, L. A. (2002). Why some women consent to unwanted sex with a dating partner: Insights from attachment theory. *Psychology of Women Quarterly*, 26, 360–370.
- Jordan, J. V. (1993). *Challenges to connection*. Wellesley Centers for Women, the Stone Center.
- Kernsmith, P. D., Victor, B. G. i Smith-Darden, J. P. (2018). Online, offline, and over the line: Coercive sexting among adolescent dating partners. *Youth & Society*, 50(7), 891-904.
- Kirby, D. (2003). Risk and protective factors affecting teen pregnancy and the effectiveness of programs designed to address them. *Reducing adolescent risk: Toward an integrated approach*, 265-283.
- Klettke, B., Hallford, D. J., Clancy, E., Mellor, D. J. i Toumbourou, J. W. (2019). Sexting and psychological distress: the role of unwanted and coerced sexts. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 22(4), 237-242.
- Kopecký, K. (2012). Sexting among Czech preadolescents and adolescents. *The New Educational Review*. 28(2), 39-48.
- Koss, M. P., Dinero, T. E., Seibel, C. A. i Cox, S. L. (1988). Stranger and acquaintance rape: Are there differences in the victim's experience? *Psychology of Women Quarterly*, 12, 1-24.
- Kričkić, D., Šincek, D. i Babić Čikeš, A. (2017). Sexting, cyber-violence and sexually risk behaviour among college students. *Kriminologija & socijalna integracija: časopis za kriminologiju, penologiju i poremećaje u ponašanju*, 25(2), 15-28.
- Lacković-Grgin, K. (1994). *Samopoimanje mladih*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Lacković-Grgin, K. (2006). *Psihologija adolescencije*. Naklada Slap.
- Lacković-Grgin, K. i Čubela Adorić, V. (2006). *Odabrane teme iz psihologije odraslih*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Lamb, S. (1999). Constructing the victim: Popular images and lasting labels. U S. Lamb (Ur.), *New versions of victims: Feminists struggle with the concept* (str. 108–138). New York: New York University Press.
- Laumann, E. O., Gagnon, J. H., Michael, R. T. i Michaels, S. (1994). *The social organization of sexuality: Sexual practices in the United States*. University of Chicago press.

- Levine, D. (2013). Sexting: a terrifying health risk... or the new normal for young adults? *The Journal of adolescent health: official publication of the Society for Adolescent Medicine*, 52(3), 257-258.
- Meltzer, A. L. i McNulty, J. K. (2014). "Tell me I'm sexy... and otherwise valuable": Body valuation and relationship satisfaction. *Personal Relationships*, 21(1), 68-87.
- Mikulincer, M. i Shaver, P. R. (2003). The attachment behavioral system in adulthood: Activation, psychodynamics, and interpersonal processes. *Advances in experimental social psychology*, 35, 56-152.
- Muehlenhard, C. L. i Cook, S. W. (1988). Men's self-reports of unwanted sexual activity. *Journal of Sex Research*, 24, 58-72.
- Muehlenhard, C. L. i Peterson, Z. D. (2005). III. Wanting and not wanting sex: The missing discourse of ambivalence. *Feminism & Psychology*, 15(1), 15-20.
- Muehlenhard, C. L., Powch, I. G., Phelps, J. L. i Giusti, L. M. (1992). Definitions of rape: Scientific and political implications. *Journal of Social Issues*, 48, 23-44.
- O'Sullivan, L. F. i Allgeier, E. R. (1998). Feigning sexual desire: Consenting to unwanted sexual activity in heterosexual dating relationships. *Journal of Sex Research*, 35, 234-243.
- O'Sullivan, L. F. i Gaines, M. E. (1998). Decision-making in college students' heterosexual dating relationships: Ambivalence about engaging in sexual activity. *Journal of Social and Personal Relationships*, 15, 347-363.
- Parker, T. S., Blackburn, K. M., Perry, M. S. i Hawks, J. M. (2013). Sexting as an intervention: Relationship satisfaction and motivation considerations. *The American Journal of Family Therapy*, 41(1), 1-12.
- Peterson, Z. D. i Muehlenhard, C. L. (2007). Conceptualizing the "wantedness" of women's consensual and nonconsensual sexual experiences: Implications for how women label their experiences with rape. *Journal of sex research*, 44(1), 72-88.
- Posner, R. A. i Silbaugh, K. B. (1996). A guide to America's sex laws. Chicago: University of Chicago Press. Relationship satisfaction and motivation considerations. *The American Journal of Family Therapy*, 41(1), 1-12.
- Scholes-Balog, K., Francke, N. i Hemphill, S. (2016). Relationships between sexting, self-esteem, and sensation seeking among Australian young adults. *Sexualization, Media, & Society*, 2(2), 1-8.

- Struckman-Johnson, C., Struckman-Johnson, D. i Anderson, P. B. (2003). Tactics of sexual coercion: When men and women won't take no for an answer. *Journal of Sex Research*, 40, 76–86.
- Štulhofer, A. (1999). Terra Incognita? Adolescentska spolnost i rizično ponašanje. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 8(2-3 (40-41)), 267-285.
- Štulhofer, A., Dikmanović, M., Ajduković, D., Božičević, I. i Kufrin, K. (2005). Seksualnost mladih u Hrvatskoj: simboličke i bihevioralne promjene od 1972. do 2005. *Pedagoška istraživanja*, 2(2), 327-342.
- Štulhofer, A., Jureša, V. i Mamula, M. (2000). Problematični užici: rizično seksualno ponašanje u kasnoj adolescenciji. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 9(6 (50)), 867-893.
- Van Ouytsel, J., Van Gool, E., Ponnet, K. i Walrave, M. (2014). Brief report: The association between adolescents' characteristics and engagement in sexting. *Journal of adolescence*, 37(8), 1387-1391.
- Waldner-Haugrud, L. (1999). Sexual coercion in lesbian and gay relationships: A review and critique. *Aggression and Violent Behavior*, 4(2), 139-149.
- Weisskirch, R. S. i Delevi, R. (2011). "Sexting" and adult romantic attachment. *Computers in Human Behavior*, 27, 1697–1701.
- Wysocki, D. K. i Childers, C. D. (2011). "Let my fingers do the talking": Sexting and infidelity in cyberspace. *Sexuality & Culture*, 15(3), 217-239.
- Zhang, X. (2010). Charging children with child pornography – Using the legal system to handle the problem of "sexting". *Computer Law & Security Review*, 26(3), 251-259.